SIGNALEMENT

Vetten in en uit voeding

80% van Nederland eet veel te vet, dat wil zeggen dat in de voeding meer dan 35% van de energie afkomstig is uit vetten. Voorlichting heeft tot dusver daar weinig greep op. De vet-boodschap is ook niet eenvoudig: niet alleen minder vet eten maar ook andere vetten eten: minder verzadigde vetten en meer onverzadigde vetten. Nog afgezien van het feit dat deze termen voor leken de verkeerde associaties wekken: veel voedingsvet is "onzichtbaar" voor de consument, en dat gezond eten samen kan gaan met lekker eten is nog bepaald geen ingeburgerd idee. De consument is ook een beetje doof geworden door al die berichten over de schadelijke bijwerking van voeding: "Je krijgt toch overal kanker van". De commercie lijkt minder moeite te hebben met de vetboodschap. Zij creëert een nieuwe trend: Lightprodukten, en noemt de onverzadigde vetten bij één naam: Linolzuur. Redenen genoeg voor de Stichting Voeding Nederland om op 31 oktober jl. een symposium "Vetten in en uit de voeding" te organiseren. Aan bod kwam onder andere: de relatie tussen voedingsvet - kanker en hartziekten, de resultaten van voedingsonderzoeken, nieuwe strategieën in voedingsvoorlichting, de light-trend en ervaringen in de horeca met vetarme menu's.

In het voorjaar van 1990 zal een symposiumboek worden uitgegeven dat voor *f* 34,- bij de boekhandel verkrijgbaar is. (Reeks: Voeding en Gezondheid, Samsom/Stafleu, info: St. Voeding Nederland 05908-16043.)

Haushaldgeräte messen und prüfen

Klaus Wiggert und Horst Dürr, 1989. Haushaltgeräte messen und prüfen; Mesztechnische Prüfverfahren. 313 pagina's, prijs DM 32,-. Herausgabe Deutsche Gesellschaft für Hauswirtschaft e.V. Bad Godesberg; Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.

Dit boek is vooral bestemd voor docenten en studenten huishoudkunde. Het onderscheidt zich dan ook naar inhoud en indeling van de gangbare boeken over meettechniek, bestemd voor technici en natuurkundigen. Allereerst wordt een gedifferentieerd overzicht gegeven van meetopgaven voor het huishoudtechnisch onderzoek van huishoudelijke apparatuur. Per catagorie van apparaten worden tal van meet- en onderzoekonderwerpen aangegeven en toegelicht. Tabellen geven voorts informatie over de vereiste laboratoriumapparatuur en over genormaliseerde - Duitse - meetmethoden. Vervolgens wordt ingegaan op de grondslagen van de meet- en onderzoektechniek. Er wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan natuurkundige vergelijkingen en de kwaliteit van onderzoeksresultaten en aan veiligheidsaspecten.
Daarna wordt het verkrijgen van de eigenlijke meetwaarden uitgebreid behandeld. Aan bod komen bijvoorbeeld natuurkundige en meettechnische aspecten, meetapparatuur, meetopstelling. Ook worden enkele voorbeelden van metingen met bijbehorende resultaten gegeven.
Tot besluit worden verschillende statistische aspecten en de eisen waaraan een onderzoeksverslag dient te voldoen besproken.
Elk hoofdstuk begint met een samenvatting en eindigt met een overzicht van de betreffende Duitse normbladen en een literatuurlijst. Het boek bevat ook een uitgebreide lijst van trefwoorden.

Dieetproblemen bij diabeten

Dr. ir. R. D. Friele, 1989. Diet and Diabetes: managing dietary barriers. Proefschrift vakgroep Humane Voeding, Landbouwuniversiteit Wageningen. Info: 08370-82466.

De meeste insuline-spuitende diabeten blijken een dieetadvies te krijgen met vaste eettijden en voorgeschreven samenstelling en hoeveelheden voedsel: een keurslijf waar geen mens in past. Gevolg: lichamelijke ongemakken, die aanleiding geven tot ongezond gedrag (honger stillen door vette snacks of roken). Friele onderzocht of patiënten met een dergelijk dieet na een jaar nog dezelfde problemen daarmee haden. Dat bleek inderdaad het geval. Patiënten met een veel soepeler dieet bleken daar veel minder problemen mee te hebben, terwijl de regulatie van hun ziekte niet slechter was. Conclusie: een streng diabetesdieet is onnodig, zelfs ongewenst.
Het proefschrift is voorzien van een checklist voor diabetesdieetproblemen, bedoeld voor de huisarts, internist of diëtist, om dieetproblemen op te sporen, zodat het dieetadvies

beter op een bepaalde patiënt afgestemd kan worden.

Produktinformatiesystemen

Op dit moment zijn er vele instituten, die zich met produktinformatie bezighouden en zijn er ook vele produktinformatiesystemen. Keurmerken, vergelijkend warenonderzoek, informatie op etiketten, spreken niet allemaal dezelfde taal en lijken soms zelfs elkaar tegen te spreken (een produkt heeft bijvoorbeeld een keurmerk gekregen, maar wordt in het vergelijkend warenonderzoek met "matig" beoordeeld). Nieuwe vormen van produktinformatie staan op stapel (milieukeurmerk, geluidsetikettering). Hoe is die stroom van informatie in de toekomst efficiënter te produceren, beter onderling af te stemmen en toegankelijker en hanteerbaarder voor de consument te maken?
De analyse van SWOKA leidt tot de conclusie dat produktinformatie beter ondergebracht kan worden in één instituut, dat behalve produktonderzoek ook het ontwikkelen van meetmethoden en beoordelingscriteria als opdracht krijgt. Wil een dergelijke opzet kans van slagen hebben, dan moeten alle belanghebbenden (consumentenorganisaties, overheid, producenten/importeurs) hierbij betrokken worden. In het SWOKA-rapport worden lijnen uitgezet om tot integratie van produktonderzoek te komen. Ook wordt aandacht besteed aan de mogelijkheden van nieuwe communicatiesystemen voor de verspreiding van produktinformatie.

Produktinformatiesystemen, 1989. SWOKA-rapport, nr. 82. Te bestellen bij SWOKA, Koningin Emmakade 192-195, 2518 JP Den Haag, tel. 070-469225. Prijs *f* 24,50 incl. verzendkosten.

Verzorging in de Basisvorming

Het Landelijk Platform heeft zich al jaren beijverd voor verzorging als apart vak in de Basisvorming, en daarvoor ook vele medestanders gevonden. Toch komt in het wetsvoorstel voor de Basisvorming Verzorging niet als apart vak voor. Ook is er voor dit vak geen commissie ingesteld om de eindtermen te beschrijven.
Het Landelijk Platform Verzorging heeft daarom in de nieuwe nota Verzorging in de Basisvorming een voorstel voor de eindtermen voor het vak Verzorging opgenomen. Daarnaast worden in de verschillende hoofdstukken een aantal aspecten beschreven die te maken hebben met het vak Verzorging, zoals:

- ontwikkeling van het vak Verzorging;
- legitimering vanuit maatschappelijke ontwikkeling;
- relatie van Verzorging met andere schoolvakken in de Basisvorming;
- didaktische aspecten van het vak;
- kwaliteitseisen aan docenten in verband met de procesmatige aanpak in het vak Verzorging.

Het Landelijk Platform Verzorging wil met het uitbrengen van deze nota een bijdrage leveren aan de discussie en besluitvorming over het wetsvoorstel Basisvorming in het onderwijs.

De nota is te bestellen bij: Hogeschool Katholieke Leergangen Tilburg, Vakgroep Huishoudkunde FEO, Pyreneeënweg 3, 5022 DN Tilburg. Prijs: *f* 12,50.
Eerder verschenen in deze serie:
Verzorging: Harde noot of noodzaak
Leerplanvoorstel: Verzorging Ziezo
Vaklokaal Verzorging.

Case management

Annie J. Stikker, 1989. Case management. ISBN 90-70983-25-7, 118 pagina's. Te bestellen door *f* 14,- te storten op postgiro 1471727 ten name van NIMAWO, Den Haag, o.v.v. Case Management. Info: 070-3541211.

Versnippering, gebrek aan continïuteit, ontoegankelijkheid en de stijgende kosten van het zorgsysteem leidde in de jaren 70 in de Verenigde Staten tot een nieuwe functie in de zorgverlening: case management. Kenmerkend voor case management is dat één instantie verantwoordelijk is voor de totale zorgverlening aan een bepaalde cliënt. De functie omvat in concreto: behoeftebepaling, planning van zowel de formele als de infor-

mele zorg en regie van en controle op de uitvoering van de zorg, dit alles op individueel niveau. Inmiddels is case management ook in Groot Brittannië ingevoerd en wordt er sinds kort in Nederland op bescheiden schaal mee geëxperimenteerd (zie verslag symposium Anders Oud, Andere Zorg? in dit tijdschrift).
Het NIMAWO liet een studie verrichten over case management op basis van literatuur uit de VS en Engeland. Daaruit blijkt dat case management kan leiden tot verbetering van het welbevinden van cliënten, maar of hiermee kostenverlaging van de zorg bereikt kan worden is discutabel.
Er worden suggesties gegeven ter verbetering van case management in de praktijk, en alternatieven voor case management aangedragen.

Vraagbaak voor alleenstaande vaders

Eugène Jacobs (red.), 1989. Vraagbaak voor alleenstaande vaders. ISBN 90-6134-345-3, 142 pagina's, prijs *f* 24,50. Uitgever: Hogeschool Diedenoort, Wageningen. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Vaders, die er alleen voor komen te staan, blijken na een aantal maanden zich meestal aardig te kunnen redden in de huishouding. Dit boek is bedoeld als hulpmiddel om die moeilijke eerste maanden door te komen. Het geeft duidelijke, op de dagelijkse praktijk gerichte informatie over voeding, koken, schoonmaken, wassen, kinderverzorging, etc., afgestemd op de mogelijkheden, beperkingen en behoeften en wensen van alle leden van het huishouden. Er wordt veel aandacht besteed aan de plaats die kinderen in de huishouding innemen.
Een van de uitgangspunten van de samenstellers is geweest, dat samen-dingen-doen – ook bij huishoudelijke klusjes – van belang is voor het onderlinge contact en de vorming. Directe tijdsbesparing levert hulp van (kleine) kinderen meestal niet op.
Veiligheid in huis is een belangrijk item, en ook het milieu wordt geregeld in de tips betrokken.
Dit boek behandelt in kort bestek de meest voorkomende huishoudelijke zaken. Meer gedetailleerde informatie over specifieke onderdelen van de huishouding is te verkrijgen via de in de adreslijst genoemde instanties en via de literatuurlijst.
Dit boek is niet alleen een handzame vraagbaak voor alleenstaande vaders, ook vaders-met-buitenhuis-werkenden-partner kan het van dienst zijn.

Vrouwen van het land

Fransje Backerra (red.), 1989. Vrouwen van het land. Anderhalve eeuw plattelandsvrouwen in Nederland. Deel 6 in de reeks "Het Tipje van de Sluier". ISBN 90-6011-655-0, 216 pagina's, prijs *f* 24,90. Uitgever: De Walburg Pers. Verkrijgbaar in de boekhandel.

In 1952 promoveert Daisy Stork-van der Kuyl op "De Drentse boerin en haar plaats in de samenleving". Het begrip vrouwenstudies is dan zelfs nog niet uitgevonden en buiten de landbouwwetenschappen wordt er nauwelijks onderzoek naar het plattelandsvrouwenleven verricht. In de jaren zeventig ontstaat er in het verlengde van de tweede feministische golf eindelijk in brede kring ook belangstelling voor vrouwen op het platteland. Vanuit de vrouwengeschiedenis is echter tot dusver nog weinig over plattelandsvrouwen gepubliceerd en in deze lacune probeert "Vrouwen van het land" te voorzien. Als rode draad in deze bundel fungeert de vraag naar de autonomie van vrouwen: op welke wijze en in welke mate konden vrouwen hun leven zelf vorm geven in de afgelopen anderhalve eeuw? Waarover konden zij zelf beslissen en waarin was voor hen geen keuze mogelijk? Kwamen ze in verzet tegen de beperkingen van hun bestaan, wisten ze daaraan te ontsnappen, of hebben ze zich aangepast, wat voor ontplooiingsmogelijkheden vonden zij binnen de bestaande kaders?
Naast biografische schetsen van markante persoonlijkheden uit de plattelandsvrouwenhistorie bevat de bundel onder andere artikelen over de plattelandsorganisaties, het landbouwhuishoudonderwijs, de opvoeding, het werken op het bedrijf, de motivatie om te trouwen, de toekomstperspectieven.
Zonder de pretentie van volledigheid wordt in negentien vlot geschreven bijdragen een tipje van de sluier van de vrouwen van het platteland tussen Groningen en Maastricht gelicht.

Vrouwenbeweging in internationale organisaties 1868-1986

Bob Reinalda en Natascha Verhaaren, 1989. Vrouwenbeweging en internationale organisaties 1868-1986. Een vergeten hoofdstuk uit de internationale betrekkingen. ISBN 90-72814-01-0, 515 pagina's, prijs *f* 50,– + *f* 7,50 verzendkosten. Te bestellen bij: De Knipe-Ariadne, Nijmegen, tel. 080-444378.

Sinds de eerste feministische golf zijn vrouwen op internationaal niveau actief op het

gebied van gelijke rechten en kansen voor vrouwen. Zij zijn actief gebleven, ook toen op nationaal niveau de stijdbaarheid verflauwde. Veel internationale vrouwenorganisaties wisten een consultatieve status bij intergouvernementele organisaties te verwerven. In *de geschiedschrijving van de internationale* betrekkingen vormt de vrouwenbeweging echter een witte vlek. Om deze in te vullen werd een lijvig standaardwerk geschreven. De vrouwenbeweging heeft een lange weg moeten afleggen voordat bij intergouvernementele organisaties als de Volkenbond, de Internationale Arbeidsorganisatie, de Verenigde Naties, de Europese Gemeenschap etc. gelijke rechten en kansen voor vrouwen erkend zijn als uitgangspunt voor internationaal *beleid. Dit boek bevat ondermeer een over*zicht van internationale verdragen en beleidsuitspraken over de rechtspositie van vrouwen. Gekozen is voor een brede benadering van het begrip vrouwenbeweging. Naast alle bekende stromingen zijn ook activiteiten van vrouwen binnen internationale arbeiders- en vakbondsbeweging opgenomen.

Agenda

jan. febr. mrt.	Het Instituut voor Toegepaste *Voorlichtingskunde te Wage*ningen organiseert voorjaar 1990 een aantal gesprekstrainingen: presenteren, groepsgesprekken, tweegesprekken en functioneringsgesprek/werkoverleg. Info: 08370-83808 ('s morgens).
6 febr.	Grootkeuken en Milieu. Studiediag te Utrecht. Inschrijving door storting van *f* 100,- *op postgiro* 536972 *t.n.v.* Voedselstudiegroep Oisterwijk, Alkmaar, vóór 15 jan.
20 en 21 febr.	On-line Informatie. Derde on-line conferentie. Centraal thema: Informatiemedia; electronisch, optisch of gedrukt? De Doelen, Rotterdam. Info: 070-141880.
19 en 20 april	Congres Vrouwen/Mannen. Veranderingen in maatschap*pelijke verhoudingen. Soci*aal-Wetenschappelijke Studiedagen 1990. SISWO, Amsterdam. Info: 020-240075.
24-28 april	C.U.R.E., Conference on the Unemployed in their Regional Environment. Fryske Akademie, Leeuwarden. Info: 058-131414.
13-15 mei	Nationaal Informatica Onderwijs Congres, *NIOC '90*. MECC, Maastricht. Info: 045-762357.